

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clara Et Praeclara Methodus Parandæ Eloquentiæ,
Secundùm Doctrinam & Præcepta Cypriani Soarii è
Societate Jesu, Ad Captum Et Praxim Faciliorem
Accommodata**

Worpitz, Georg

Coloniæ Agrippinæ, 1700

Caput 30 [i. e. 29]. Quid Verborum figuræ Orationi conferant, & quid in eis cavendum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68908)

CAPUT XXIX.

Quid uerborum figura orationi conferant, & quid in eis cavendum sit.

Duo continentur hoc capite ; Primum quanta sit gratia orationis , instructa figurarum expolitione. Secundum, quâ moderatione utendum sit figuris ; non enim quovis loco intrusæ arrident: apparet quippe violentia, quâ intrusæ sunt ; suamet sponte influere eas est necesse , ut non vi sed ultrò venisse videntur. Neque semper iisdem utendum , si enim frequentius eadem veniant, notantur, & satietatem afferunt. Parcè igitur, & cum res postulat, usurpandæ sunt. Ut verò constet quid quævis valeat in ordine ad motum, breviter annotandum censui. Univerlim loquendo, figuræ per Adjectionem conferunt plurimum ad exhortandum, objurgandum, exprobandum, quo maximè servit repetitio, conversio, complexio. In particulari loquendo *Repetitio* amplificat orationem, & eam reddit vehementem, servit ad permovendos Auditorum affectus. *Traductio* ad acutas & breves sententias valet. *Conduplicatio* confert ad affectus obtentionis, admirationis, doloris exprimendos: utimur hac majoris vehementiæ, amplificationis & certitudinis causâ. *Polyptoton* juvat ad amplificandam, ornandam, venustandamque orationem casuum varietate. *Synonymia* valet ad rem exaggerandam, inculcandam, &

commovendos Audit. animos: est enim necesse Auditorem vehementer commoveri, cum prioris dicti gravitas interpretatione verborum renovatur, & auditor diutiùs in eadem materia detinetur. *Polyyndeton* servit ad orationis vehementiam exprimendam. *Gradatio* facit ad venustatem, leporem, & jucunditatem, juvat ad rerum seriem, & ordinem exprimendum, ut sunt virtutes, vitia, atque effectus, quorum unus descendit ab altero; item Genealogiæ, successio Regum, Ducum &c. *Synecdoche* ad orationis brevitatem conducit, sicut & ad novitatem & celeritatem: ad quod etiam servit *Dissolutio* & *Adjunctio*; potissimum autem earum usus est, cum quid instanter, acriter, & vehementer dicendum; suâ enim celeritate obruunt Audit. animos, & vehementiam faciunt. *Disjunctio* valet ad exprimendos affectus, iræ, doloris &c. ornat & amplificat. *Synaciosis* facit ad acutas, brevesque sententias, & allusiones. *Annominatio* valet ad orationem venustandam, & delectandum Auditorem; sed videndum ut sententiarum pondere gravis fiat, levis aliàs per se figuras ut delige, quem diligas: *Similiter cadens* & *desinens* elegantem faciunt orationem; sed tamen in re seria parcius his utendum est; eò quòd affectatione fidem rebus derogent, & fastidium pariant. Ad idem ferè valet *Isocolon* in qua figura, *Conjunctionem* omissio addit gratiam, acrimoniam & vehementiam. *Contrapositum* servit ad excitandos

dos affectus commiserationis, indignationis, ad acutas sententias, ad ornatum Orationis. *Commutatio* confert ad acutas, & breves conclusiones; v. g. non ex Domino Dominus, sed ex domino domus æstimanda est: si sapiens sum, non peccavi; si peccavi non sum sapiens. *Correctio* non solum amplificat orationem, sed & auget ejus vehementiam. *Dubitatio* suspendit Auditorum animum, in convitio & laude. Ex dictis patet rectè cap. 25. definiri figuram, quod sit extraordinarius loquendi modus, qui non solum exornat orationem, quemadmodum phrasiologicæ elegantia; sed etiam animat, id est, vitam, & vigorem ei tribuit concitatione affectuum. Quæ omnia ex allatis supra Exemplis sunt manifesta; & fient in sequentibus.

